

r. h 08 / 10.

Wyd
10 6 2 1.

SPRAWOZDANIE KOMITETU

c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic.

za rok 1877.

D. III. 203/10

We Lwowie.

Z I. Związkowej drukarni, hotel Żorża.

1 8 7 8.

SPYRANISZKIE KSIĄŻKI

Wydawnictwo Literackie

WYD. 1952

Biblioteka Jagiellońska

1002263311

SPRAWOZDANIE

Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic.

za rok 1877.

63122

III 1877

Ważnym i wielkiej doniosłości faktem rozpoczynamy niniejsze sprawozdanie, iż Szkoła Dublańska przeszła już na własność i pod zarząd kraju. Umowę z Wys. Wydziałem kraj. podpisano dnia 12 Grudnia 1877. W dniu 18 Grudnia odbyło się inwentaryczne oddanie Dublan, a dnia 3 Stycznia 1878 r. nastąpiło formalne objęcie Szkoły przez Wydział krajowy, do której to uroczystości zjechać raczył osobiście JExc. Marszałek krajowy.

Wartość Szkoły w budynkach, zbiorach i remanentach szkolnych wynosi 73.637 złr. 45 ct. Odstąpione Szkole grunta obejmują obszar 33 morgów 335" □, które mają stanowić osobne ciało tabularne. Zebrany staraniem x. kapelana Lewandowskiego fundusz na budowę kaplicy w Dublanach (4435 złr. 20 ct.) przelany już został do kasy krajowej — a reszta funduszków Szkoły (z obrachunku 2280 złr. 50 ct. wynosząca) przelana także zostanie niebawem.

Stosunek Szkoły do folwarku pozostającego własnością Towarzystwa reguluje osobna instrukcja, stanowiąca część integralną zawartą z W. Wydziałem kraj. umowy.

Przechodząc do sprawozdania z uzyskanych w roku ubiegłym subwencyj, zachodzi w ich zestawieniu ta trudność, że nie wszystkie wpływają obecnie do kasy Towarzystwa, lecz niektóre z nich pozostają w kasach rządowych — jakto przy sprawozdaniach szczegółowych o tem będzie mowa.

Tu zatem ograniczymy się do tych jedynie, które realnie wpłynęły do kasy naszej — a temi są:

A. Subwencye rządowe.

1. Na podniesienie uprawy lnu	4500 złr.
2. „ podniesienie chowu bydła	5000 „
3. „ cele ogrodniczo-sadownicze	1570 „
4. „ statystykę zbiorów	3000 „
5. „ cele naukowe rolnicze	6000 „
6. „ podróż stypendystów leśnych do Wiednia	80 „
7. „ Wystawę krajową	7500 „
8. „ Inżyniera kultury	300 „
9. „ premiowanie gospodarstw wzorowych w dziale IV (w r. 1876) — podnie- siono dopiero w roku 1877	2500 „
Razem	<u>30450 złr.</u>

B. Subwencye krajowe.

1. Na Szkołę gospodarstwa wiejskiego w Dublinach	14363 złr. 56 ct.
2. „ Szkołę parobków	4516 „ 71 „
3. „ Inżyniera kultury	1200 „ — „
4. „ kursa weterynaryi	250 „ — „
5. „ dwa stypendya w szkole lnianej	360 „ — „
6. „ podróż delegata Komitetu do Wiednia na kongres leśny	150 „ — „
Razem	20840 złr. 27 ct.

Przechodzimy do sprawozdania szczegółowego.

Subwencye rządowe.

I. Subwencya uprawy lnu.

Wykazana powyżej suma obejmuje następujące cyfry:

- 1000 złr. na pokrycie niedoboru szkoły lnianej w Gródku z r. 1876,
- 3000 „ na utrzymanie tejże szkoły w r. 1877,
- 500 „ na zakupno nasienia lnu.

Rozpoczynamy od szkoły. Uczniów w szkole lnianej było w roku ubiegłym 10ciu, z których jeden przed ukończeniem kursu powołany został do wojska, 9ciu zaś poddało się ostatecznie egzaminowi, przy którym 4ch otrzymało postępowanie bardzo dobre, 4ch postępowanie dobre, a 1 postępowanie mierny. Egzamin ten odbył się dnia 10 Listopada, w obecności delegatów: Wydziału kraj., c. k. Namiestnictwa, Rady powiatowej i O. Rudeńskiego, jakoteż gminy miasta Gródka — a złożone przez delegata Wydziału kraj. sprawozdanie świadczy o stanie Zakładu tego nader pochlebnie.

Prócz obowiązkowej nauki uprawy i wyprawy lnu wprowadzono tamże w roku ubiegłym także naukę ogrodnictwa, pszczelnictwa tudzież rachunków; przyznano dojeżdżającemu do Gródka prof. Bastgenowi oprócz kosztów podróży wynoszących 6 złr. 38 ct., za każdy odbyty wykład tamże 5 złr., czyli razem 11 złr. 38 ct.; uwolniono dozorcę Bardzika z końcem Czerwca, a natomiast przyjęto od 1 Lipca prowizorycznie na rok jeden byłego ucznia szkoły lnianej w Grzędzie Filipa Michalika z płacą miesięczną 25 złr. — Odbyto też z uczniami wycieczkę do Dublin i na Wystawę.

Zakład w Gródku nawiedzony był w roku zeszłym powodzią — a pola do Szkoły należące gradobiciem, za które wzięto tytułem odszkodowania 10 złr. 80 ct. Inwentarz szkolny powiększony został zakupnem 7 łóżek żelaznych, inwentarz gospodarstwa zakupnem koni i uprzęży, woza i pługa — a plon z pola szkolnego wynosił: żyta 14½ hektol., jęczmienia 6½ hektol., owsa 24 hektol., ziemniaków 45 hektol., lnu 6 kóp 4 snopy, koniczu 6 fur, siana 2 fury.

Brał też Zakład udział w Wystawie krajowej, i uzyskał najwyższą nagrodę — dyplom honorowy. Świadczy to o ciągłym postępie i rozwijaniu się szkoły; a jako dowód rosnącego jej znaczenia i uznania w kraju, świadczy także wzrastająca z każdym rokiem liczba kompetentów do Zakładu.

Tak w roku ubiegłym (na rozpisany pod dniem 15 Grudnia z r. konkurs nowy na 5 stypendyów na r. 1878) zgłosiło się kompetentów 17tu z najrozmaitszych okolic kraju, z wschodniej jakoteż z zachodniej jego części — z których Komitet przyjął na razie 5ciu, nadając im stypendya rządowe — następnie zaś (uzyskawszy zasiłek krajowy na 2 stypendya już w roku bieżącym) przyjął 2ch jeszcze, tudzież 2 stałych robotników z miasta Gródka — razem przeto uczniów 9ciu.

Nasienia lnu na zasiew 1877 r. sprowadzono 20 beczek lnu Rygskiego, a 4 beczek Perławskiego — razem beczek 24. Z tych odstąpiono 15 beczek po cenie zakupna, 4 beczek 9½ garncy po cenie niższej — resztę zaś oddano Zakładowi w Gródku.

Zamówienia na r. 1878 wynoszą po chwilę obecną 12 beczek 18 garncy lnu Rygskiego, 1 beczka i 22 garncy lnu Pernawskiego.

Z odbytych egzaminów złożono Ministerstwu sprawozdanie — jakoteż rachunek z dokonanych budowli w Gródku wraz z planem budynków i planem sytuacyjnym, prosząc o zwrot zaliczonych na budowę funduszków w sumie 3666 złr. 54 ct. Wypłata wszakże przyznanej już w zasadzie subwencji powyższej dotąd nie nastąpiła. Również pozostała bez skutku wniesiona do Sejmu petycja o zasiłek 2000 złr., na zakupno przyległych do Zakładu dwóch parcel Nr. 226 i 227.

II. Subwencya chowu bydła.

Zarządzony w r. 1876 objazd stacyj buhajów subwencyonowanych wraz z premiowaniem bydła, ukończony został w roku ubiegłym przez delegata Komitetu prof. Pańkowskiego, przy pomocy komisji lokalnej, na pozostałych 3 stacyach: w Żabińcach, Łoszniowie i Suszczynie dnia 18, 20 i 21 Sierpnia.

W Żabińcach rozdano 12 nagród chodowcom włościąńskim w ilości 65 złr. srebrem — a właściciele tejże stacyi p. Róży Horodyskiej przyznano 25 złr. za staranne utrzymanie buhaja subwencyonowanego, tudzież 25 złr. za staranny wychów reproduktorów, w szczególności za rocznego buhajka rasy Szwyc.

W Łoszniowie rozdano 13 nagród chodowcom w ilości 93 złr. srebrem — a właścicielowi stacyi p. Zabilskiemu przyznano 3 nagrody — mianowicie 25 złr. za użycie do krów włościąńskich 4—6 buhajów stanownych w miejsce jednego, 50 złr. za reproduktora 2-letniego, a 25 złr. za reproduktora 1¹/₃-letniego.

W Suszczynie przyznano ogółem 35 złr. srebrem 5ciu chodowcom; stacyę wszakże zwinęto z powodu wydzierzawienia majątku.

Przyznano też jeszcze dodatkowo z subwencji za r. 1876 trzy stacye Oddziałowi Przemyskiemu: w Sośnicy, Łuczycach i Zabłotcach, tudzież czwartą w zasadzie na powiat Birecki — inne stacye wykazane już były w sprawozdaniu za rok 1876 jako prenotowane.

Podniesioną zaś w r. 1877 subwencyę 5000 złr. rozrepartowano z uchwały Komitetu z dnia 23 Czerwca w sposób następujący:

2000 złr. na zakupno bydła;

3000 złr. na najem buhajów dla użytku włościąń.

A przyjąwszy za zasadę, że zakupno bydła, a właściwie buhajów tylko (gdyż ten wyłączny użytek subwencji zastrzegło Ministerstwo wyraźnie), skuteczni się tym razem nie za granicą lecz w kraju, i to ile możności na Wystawie krajowej — zwrócono uwagę na tę okoliczność chodowców bydła w odnośnem ogłoszeniu, rozesłanem Oddziałom, Wydziałom Rad powiatowych, tudzież dziennikom krajowym, a to celem zachęcenia ich do liczniejszego obesłania Wystawy.

Skutkiem tegoż otrzymano 21 zgłoszeń — i zgodnie z programem zakupiono na Wystawie sztuk 20 — mianowicie: buhajów rasy Holenderskiej sztuk 7, rasy Szwyc sztuk 4, rasy Berneńskiej szt. 4, rasy Algau szt. 2, toż rasy Shorthorn sztuk 3 i rasy Mürzthal szt. 1.

Koszta zakupna wynosiły ogółem 3267 złr. Opust (35% od sumy 2815 złr., a 30% od sumy 452 złr.) wyniósł 1120 złr. 85 ct. — sprzedano zatem bydło za 2146 złr. 15 ct., co przypada przeciętnie po 107 złr. za sztukę; a zatem przedstawia cyfrę tak niską, jaką żadne dotychczasowe zakupno poszczycić się nie może — a dodać trzeba, że sztuki były doborowe.

A ponieważ z funduszu na zakupno przeznaczonego pozostała jeszcze kwota 879 złr. 25 ct. do rozporządzenia — więc z uchwały Komitetu z dnia 13 Listopada rozpisano okólnikiem z dnia 20 Listopada do l. 1066 nowe zakupno i odprzedaż buhajów na Grudzień, wzywając równocześnie chodowców mających buhaje na sprzedaż do nadesłania swych ofert.

Jakoż ofert otrzymano ilość dość sporą; natomiast zgłaszających się z chęcią kupna było tylko trzech. To spowodowało Komitet, iż uchwałą z d. 15 Grudnia termin zgłoszeń do 31 Stycznia b. r.

przedłużył, co też okólnikiem z daty powyższej do l. 1203 ogłoszonym zostało — a skutkiem czego wpłynęło po chwilę obecną zgłoszeń 12—i sprawa ta zaraz po odbytem Walnem Zgromadzeniu załatwioną zostanie.

Co do preliminowanej na najem buhajów dla użytku włościan kwoty 3000 złr., przyznano z teje na rok 1877/8 następujące stacye Oddziałom:

- 1) Oddziałowi Rudeńskiemu 10 stacyj (w Chorosznicach, Szeszerowicach, Mokrzanach w., Kormarnie, Michałowicach, Podwysokiem, Hermaniu względnie Buczałach, Zaszkwowicach, Dąbrowicy i Leśniowicach), tudzież dwie stacye w zasadzie (w Chłopczycach i Wołostkowie, lub gdzie Rada uzna) — razem stacyj 12.
- 2) Oddziałowi Jarosławskiemu 10 stacyj (w Tyszowcach względnie Węgierce, Kramarzówce, Radymnie, Łankach, Wulce Pełkińskiej, Hawłowicach, Rozwienicy, Charytanach, Byskowicach i Boratynie).
- 3) Oddziałowi Brzeżańskiemu 4 stacye dawne (w Zamościu, Adamówce, Siemikowcach i Gniłejwodzie) tudzież 4 nowe (w Kotowie względnie Rybnikach, Wierzbowie, Rosochowańcu i Toustobabach) — razem stacyj 8.
- 4) Oddziałowi Bóbreckiemu 4 stacye (w Wodnikach, Horodysławicach, Strzałkach i Brzozdowcach).
- 5) Oddziałowi Samborskiemu 3 stacye (w Fulsztynie, Maksymowicach i Radłowicach), stacye zaś w Uhercach i Wykotach zwinęto.
- 6) Oddziałowi Tarnopolskiemu 3 stacye (w Zarudziu pojedynczą, a w Łoszniowie podwójną), stacyę zaś w Suszczynie zwinęto.
- 7) Oddziałowi Przemyślańskiemu 2 stacye (w Wojciechowicach i Laszkach król.).
- 8) Oddziałowi Buczackiemu 1 stacyę (w Czarnokońcach) wzywając równocześnie Oddział, aby się o pomnożenie stacyj celem podniesienia podupadłego tamże chowu bydła usilnie starał.
Wreszcie:
- 9) W byłym Oddziale Husiatyńskim 1 stacyę (w Żabińcach).

Ogólna przeto liczba przyznaczonych dotąd stacyj wynosi 44 — a nadeszły jeszcze zgłoszenia: z Oddziału Rohatyńskiego o 4 stacye, z Oddziału Stanisławowskiego o 2 stacye, z Oddziału Tarnopolskiego o 1 stacyę, zaś z Oddziału Przemyskiego o 7 stacyj.

Dla uzupełnienia obrazu czynności naszych w tym dziale subwencyjnym, podać jeszcze musimy do wiadomości, iż w wykonaniu uchwały z dnia 16 Grudnia 1876, mocą której przeznaczono całą ówczesną pozostałość subwencyi chowu bydła w kwocie 1.200 złr. na założenie obory zarodowej bydła czysto krajowego w Dublanach, przystąpiono do zakupna bydła tegoż — inabyto już krów 26; tudzież iż Ministerstwo zatwierdziło przedłożony przez Komitet plan wydawnictwa księgi rodowodowej bydła rogatego, a wykonanie tegoż jest w toku.

Na cele chowu owiec, trzody chlewnej i pszczelnictwa nie udzieliło Ministerstwa roln. żadnej na r. 1877 subwencyi; działanie przeto w dwóch pierwszych kierunkach zupełnie ustać musiało — i tylko w kierunku trzecim, mając drobną pozostałość subwencyi pszczelniczej z lat ubiegłych, udzielił Komitet z teje subwencyi nauczycielowi ludowemu z Mikłaszowa Teodorowi Sawickiemu zasiłek 50 złr. na zakupno ulów poprawnych, z tem jednak zastrzeżeniem, iż po upływie lat 5 ma dać do dyspozycyi Komitetu 3 dobre pnie pszczół w ulach rozbiernalnych, celem subwencyonowania niemi znów innej osoby.

Udzielono też 2 egzempl. dzieła Lubienieckiego na premia dla słuchaczy kursu pszczelniczego, który się odbył w Horodence od 16—31 Lipca — a wniesione na ręce nasze podanie Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego o subwencyę, poparto przy wnioskach subwencyjnych na r. 1878.

III. Subwencya sadownicza.

Z wyż wykazanej kwoty 1570 złr. przeznaczyło Ministerstwo:

100 złr. na pokrycie niedoboru z r. 1876 szkoły ogrodniczej Towarzystwa sadowniczego we Lwowie;

670 złr. na utrzymanie tejże szkoły w r. 1877;

800 złr. na cele ogrodniczo-sadownicze w ogóle.

Pierwsze dwie kwoty, uzyskane za wstawieniem się Komitetu (przy przesłaniu rachunków Towarzystwa sadowniczego za rok 1876), przelane zostały zgodnie z przeznaczeniem do kasy tegoż Towarzystwa.

Ostatnią zaś kwotę rozrepartował Komitet z uchwały 13 Listopada w sposób następujący:

- a) 240 złr. na 2 stypendya dla szkoły ogrodniczej, które przyznano uczniom Mikołajowi Winnickiemu i Platonowi Kuryłowiczowi;
- b) 280 złr. dla Towarzystwa sadowniczego we Lwowie na ogród, które zaraz wypłacono;
- c) 50 złr. na 3 nagrody konkursowe (po 25, 15 i 10 złr.) za sady włościńskie — drugie zaś 50 złr. na także 3 nagrody za szkółki owocowe — wreszcie:
- d) 150 złr. dla Zakładu pomologicznego w Brzeżanach.

Dano też 50 złr. zasiłku (z subwencji pozostałej z r. 1876) pomologowi Janowi Lityńskiemu ze Stanisławowa, na przygotowanie okazów na Wystawę krajową.

Konkurs na nagrody (c) rozpisany został natychmiast, a zgłoszeń wpłynęło dotąd 50. Również zawiadomiono Oddział Brzeżański o powyższej subwencji (d), przypominając równocześnie niepodniesioną dotąd subwencję z r. 1876 złr. 250 — a które to subwencje płatne być mają dopiero po przedłożeniu szczegółowego planu ich użycia. Dla ponaglenia tej sprawy zaprosił Komitet na współopiekuna Zakładu byłego Prezesa Oddziału Wgo Józefa Jakubowicza.

IV. Subwencya statystyczna.

Na rok 1877 wyznaczyło Ministerstwo na prace w dziale statystyki rolniczej subwencję 3.000 złr. w. a., zatem w tej samej wysokości, co w roku 1876-tym.

Z pomocą tej subwencji podjął Komitet i wykonał już po największej części prace wskazane w programie ministeryalnym, nieróżniącym się wiele od dawniejszego, wymagającym jednak w kilku względach dat więcej szczegółowych. I tak przy zestawieniu rezultatu zbiorów, wymagało Ministerstwo dawniej co do zboża tylko podania cyfry plonu uzyskanego w ziarnie, teraz zaś zażądało także dat plonu w słomie zebranego. Życzeniu temu Ministerstwa staraliśmy się zadość uczynić — a w przedsięwzięciu tem wspierali nas współpracownicy t. j. delegaci strefowi; ubolewamy tylko, że zastęp ich maleje z roku na rok, a nowych sił nie przybywa w tymże samym stosunku. Mniejsza liczba nadesłanych sprawozdań z gmin typowych, nie mogła wypaść na korzyść prac wykonanych; chcąc więc na przyszłość zyskać nowych współpracowników i oprzeć nasze prace na bogatszym materiale, korzystamy ze sposobności stawiając niniejszem prośbę, by ci z szanownych obywateli, którzy byliby skłonni użyczyć nam pomocy w pracach statystycznych, raczyli adres swój nadesłać do Komitetu — a w swoim czasie z gotowości ich korzystać nie omieszkamy.

Według elaboratu statystycznego pokazuje się, że w obrębie Towarzystwa wzięto:

Pod uprawę pszenicy . . .	222.950 hektarów	Pod uprawę kapusty . . .	10.459 hektarów
" " żyta	393.464 "	" " koniczyzny na paszę	38.460 "
" " jęczmienia	294.921 "	" " koniczyzny na nasienie	10.235 "
" " owsa	464.596 "	" " wyki na nasienie .	12.989 "
" " hreczki	107.353 "	" " wyki na paszę .	17.087 "
" " prosa	20.401 "	" " innych pastewn. roślin	2.379 "
" " kukurudzy	71.568 "	" " rzepaku	7.745 "
" " grochu	47.745 "	" " ohmielu	364 "
" " bobu	12.607 "	" " lnu	10.981 "
" " ziemniaków	203 887 "	" " konopi	26.248 "
" " buraków	7.099 "	" " tytoniu	3.206 "

Z roli uprawnej pozostawiono ugiem 447.106 hektarów, z łąk zaś w ogólnym obszarze 728.842 hektarów skoszono 603.330 hektarów.

Rezultat zbioru zawiódł po największej części oczekiwania, jakie z wiosną 1877 roku mieć było można. Doznany zawód jest szczególnie dotkliwym przy pszenicy, która skutkiem kłeski rdzy a tu i ówdzie i śnieci w ogóle nie dopisała. Zbiór żyta wypadł stosunkowo lepiej, zwłaszcza pod względem jakości ziarna; do świetnych jednak zaliczyć go nie można. Jęczmień chybił także, owies dał plon tylko średni. Od oszacowania tego wymowniejsze będą cyfry, które poniżej podajemy.

Ogółem zebrano	pszenicy	2,634.661 hl.	plon przeciętny z hektara	11.8 hl.
"	"	żyta	4,263 707 "	10.8 "
"	"	jęczmienia	3,139.038 "	10.6 "
"	"	owsa	6,388.176 "	13.7 "
"	"	hreczki	1,258.048 "	11.7 "
"	"	prosa	345.129 "	13.6 "
"	"	kukurudzy	1,074 811 "	14.9 "
"	"	grochu	513.609 "	10.7 "
"	"	bobu	121.416 "	9 6 "
"	"	ziemniaków	21,265.609 "	104.3 "
"	"	buraków	1,030.716 sto kilów	145.19 sto kilów
"	"	kapusty	1,711.469 "	163.64 "
"	"	koniczyny na paszę	1,176.905 "	30.60 "
"	"	koniczyny na nasienie	23.174 hl.	2 2 hl.
"	"	wyki na nasienie	144.746 "	11.1 "
"	"	wyki na paszę	277.097 sto kilów	16.21 sto kilów
"	"	mięszanki	237.843 "	20.90 "
"	"	innych pastewnych	51.104 "	21.48 "
"	"	rzepaku	68.675 hl.	8.8 hl.
"	"	chmielu	1.474 sto kilów	4.05 sto kilów
"	"	lnu	165.581 "	15.07 "
"	"	konopi	928.090 "	35 35 "
"	"	tytoniu	35.860 "	11.18 "
"	"	siana	12,458 493 "	20 64 "

W zakres tegorocznych żądań wstawiło Ministerstwo rolnictwa także zebranie dat o plonie owoców. Mimo trudności, połączonych z podobnym zadaniem, praca ta jest na wykończeniu i niebawem przedłoży się ją Ministerstwu; tu notujemy tylko, że plon tegoroczny owoców zaliczyć można do dobrych.

Prócz czynności w dziale statystyki zbiorów, trudnił się Komitet zbieraniem dat peryodycznych o stanie urodzajów — tak, jak się to działo w poprzednich dwu latach.

Wiadomości powzięte z relacyj uproszonych korespondentów ogłaszano w „Rolniku“ i w „Gazecie Lwowskiej“.

Nadmieniamy tutaj, że w dziale statystyki podjął Komitet, z własnej inicjatywy, pracę około zebrania o ile można dokładnych dat o produkcji chmielu. Wyśledziwszy najprzód miejsca produkcji, zniósł się Komitet wprost z producentami. Jak dotychczas droga ta pozyskania dat okazała się właściwą. Daty wiarygodne nadchodzą dość licznie i jest wszelka nadzieja, że w ten sposób da się wykonać dokładną mapę produkcji chmielowej i sporządzić imienny wykaz chmielników jakoteż producentów. Publikacja tego elaboratu musi wypaść w interesie producentów, ten też jedynie wzgląd miał Komitet na oku.

Kończąc sprawozdanie z użycia subwencji statystycznej dodajemy, iż wypłatę wynagrodzenia za czynności podjęte w r. 1877 przez delegatów strefowych zarządziliśmy; z chwilą zaś zamknięcia niniejszego sprawozdania będzie wypłata zapewne już ukończoną.

V. Subwencya na cele naukowe rolnicze.

Z przyznanej na cele naukowe rolnicze subwencji 6000 złr. przypada:

- 1000 złr. na „Rolnika“.
- 1000 „ dla Szkoły gorzelniczej we Lwowie.

c) 3000 złr. dla Szkoły Dublańskiej.

d) 1000 „ na kursa weterynaryi.

„Rolnika“ wraz z „Przewodnikiem“ wydawano zgodnie z uchwałą XI R. O. aż do końca r. 1877 pod redakcją p. Wiceprezesa Abrahamowicza, przy pomocy powyższej subwencji. Od początku zaś roku bież. zaszła ta zmiana, iż Komitet (w skutek rezygnacji dotychczasowego redaktora, i z przyczyn podanych w okólniku do Oddziałów z dnia 8 Stycznia b. r. l. 24) przyjąć musiał wydawnictwo na własny rachunek — jednakże z wyłączeniem „Przewodnika“ i tylko na 2 miesiące tj. do końca Lutego — pozostawiając ostateczną decyzję co do zatrzymania lub zwinięcia tego czasopisma Radzie Ogólnej, ile że dawna subwencya wygasła, a nowa mimo przyznania w zasadzie dotąd nie nadeszła.

Z pozostałej z r. 1876 subwencji dla Szkoły gorzelniczej wypłacono stypendya po 100 złr. ukończonym uczniom z r. 1876 Gierasińskiemu i Orzechowskiemu, celem dalszego kształcenia się w zawodzie gorzelniczym; z subwencji zaś na r. 1877 podniesionej wypłacono 800 złr. Drowi Günsbergowi na utrzymanie szkoły, a pozostałe 200 złr. przyznano tytułem stypendyów po 100 złr. po odbytych egzaminach w tejże szkole dnia 20 Lipca — ukończonym uczniom z r. 1877 Władysławowi Kobylskiemu i Wincentemu Kurzowi, zgodnie z propozycją delegatów Komitetu pp. Grossa i Waleryana Podlewskiego.

Przyznane dla Szkoły Dublańskiej 3000 złr. użyte zostały przedewszystkiem na pokrycie niedoboru szkół obu tj. szkoły wyższej i szkoły parobków z r. 1876; a resztę pozostałą (1632 złr. 25 ct.) rozdano tytułem dodatku do płac pp. profesorom za r. 1876, na mocy przyznanego im już w r. 1875 podwyższenia płac dotychczasowych, do czego wszakże Komitet w obec blizkiego przejścia Szkoły pod zarząd krajowy nie czuł się już upoważnionym — i tylko dodatki przyznał.

Udzielona wreszcie na kursa weterynaryi subwencya rządowa 1000 złr., powiększona zasiłkiem krajowym 250 złr., uzyskanym przez Komitet dodatkowo od W. Wydziału kraj., razem przeto 1250 złr., rozrepartowana została z uchwały 26 Maja w sposób następujący: 350 złr. przeznaczono dla O. Przemyślańskiego, 400 złr. dla O. Brzeżańskiego, a 500 złr. (tj. 250 złr. z subw. rządowej i 250 złr. z subw. krajowej) dla O. Tarnopolskiego. Kurs w Przemyślanach odbył się od 24 Lipca do 5 Sierpnia, pod kierunkiem dyplomowanego weterynarza p. Dorożyńskiego ze Złoczowa. Słuchaczy było 42 — z tych 19 nauczycieli ludowych, 18 włościan, 3 oficjalistów prywatnych i 2 sług gospodarskich. Koszta wynosiły 425 złr.; na co otrzymał Oddział prócz subwencji rządowej 50 złr. zasiłku od Rady powiatowej — resztę 25 złr. pokrył z funduszków własnych. Kurs w Brzeżanach odbył się od 14 do 25 Sierpnia pod kierunkiem weterynarza z Rohatyna p. Pawlikiewicza. Słuchaczy było 17, mianowicie 16 nauczycieli ludowych i 1 kowal. Koszta wynosiły 351 złr. 18 ct. — resztę 48 złr. 82 ct. zwrócił Oddział Komitetowi. — Kurs w Tarnopolu, przeznaczony głównie dla oficjalistów prywatnych, projektowany był na miesiąc Listopad; odłożony wszakże został do roku bieżącego, i odbyć się miał od 1—15 Lutego pod kierunkiem weterynarza m. Lwowa p. Kubickiego.

Prócz powyższych subwencji miał jeszcze Komitet **przyznane** następne subwencye na cele naukowo-rolnicze:

1500 złr. na wydanie podręczników gospodarskich — i

4000 złr. na założenie stacyi torflarskiej w Dublanach;

z których kwota 4713 złr. 14 ct., znajduje się w przechowaniu c. k. Namiestnictwa.

Sprawa podręczników gospodarskich posunięta została o tyle, iż pp. profesorowie Dublańscy przedłożyli już plany szczegółowe odnośnych działów swoich w języku niemieckim, dla przedłożenia Ministerstwu roln. do aprobaty — i tylko zażądało jeszcze Namiestnictwo stanowczej deklaracji ze strony wydawców pp. Czajkowskiego i Seyfartha, ażali przystają nietylko na sprzedaż całego dziełka (po cenie 3 złr.), ale i pojedynczych tomików (po cenie 75 ct.). Rokowania są w toku — i jeżeli Ministerstwo zażądanych dodatkowo 400 złr. skąpić nie będzie, mamy nadzieję, że dzieło to pojawi się jeszcze w ciągu r. 1878.

Projektowana zaś stacya torfiarska w Dublinach, na którą przeznaczyło Ministerstwo zrazu 6000 złr., ostatecznie zaś przyznało tylko 4000 złr., obejmować ma dwa Zakłady odrębne — a to: zakład racjonalnego wydobywania torfu i zakład uprawy torfowisk. Wypracowany przez Dra Breitenlohnera plan zatwierdziło Ministerstwo i udzieliło Komitetowi; gdy jednak po rozpatrzeniu okazało się, że kosztorys Dra Breitenlohnera przewyższa kwotę przez Ministerstwo przyznaną — opiniował Komitet tylko za częściowem wykonaniem planu w miarę funduszków — i z tego powodu, jakoteż iż obecnie profesorowie Dublańscy, mający kierować tym zakładem, zawiśli są od postanowień W. Wydziału kraj., toczą się jeszcze rokowania między Komitetem, W. Wydziałem kraj. i c. k. Namiestnictwem.

VI. Subwencya na cele naukowe leśnicze.

Z subwencji leśnej wpłynęła do kasy Towarzystwa tylko kwota 80 złr.; pozostały zaś w kasach rządowych (w Wiedniu):

1280 złr. na stypendya naukowe leśne — i

1440 złr. na podróże dla leśników.

Kwota pierwsza zużyta została w całości zgodnie z przeznaczeniem na stypendya dla stypendystów, wysyłanych przez Komitet do Wiednia na wydział leśny tamtejszej akademii czyli szkoły głównej rolniczej — mianowicie pobierali z niej stypendya od Stycznia do końca Lipca dwaj dawni stypendyści pp Borzęcki i Demianowski — od Października zaś tj. od początku nowego roku szkolnego 1877/78 dwaj nowi stypendyści wybrani w drodze konkursu, pp. Józef Zeńczuk i Bronisław Błocki, których wybór Ministerstwo zatwierdziło. Stypendystom tym wypłacono też pobraną kwotę 80 złr. na podróż do Wiednia.

Z kwoty drugiej uzyskał Komitet dla profesora Szkoły lasowej p. Władysława Tynieckiego złr. 500 na podróż do Niemiec, celem zbadania uprawy wierzby koszykarskiej. Zwiedził on wszystkie okolice słynne z tej uprawy — z nich najslawniejsze: Messdunk w Brandenburgii, Garbe nad średnim biegiem Elby, Harburg przy ujściu Elby do morza i Dremmen koło Akwisgranu; zwiedził też okręg Lichtenfels w Bawaryi, gdzie rozwinięte jest w najwyższym stopniu koszykarstwo jako przemysł domowy. Z podróży swej złożył prof. Tyniecki nader cenne i wyczerpujące sprawozdanie, w którym podane są szczegółowo rozmaite metody kultur wierzby, jakoteż opis i rysunki używanych przytem w różnych okolicach narzędzi — niemniej narzędzi koszykarskich. Sprawozdanie to zamierza Komitet ogłosić drukiem dla użytku powszechnego.

Co do pozostałej jeszcze reszty z kwoty drugiej (940 złr.) proponował Komitet, aby resztę tę przemienić na dwa stypendya naukowe o wysokości 320 i 640 złr., — i pierwsze z nich nadać b. stypendyście p. Demianowskiemu dla dokończenia studyów, a względnie złożenia egzaminu dyplomowego — drugie zaś ukończonemu uczniowi szkoły lasowej, dla wykształcenia się w technologii leśnej. Propozycję tę przyjęło Ministerstwo tylko co do części pierwszej wniosku; na część drugą wniosku, pomimo ponownego przedstawienia, przyszła odpowiedź odmowna.

Przedłożono też Ministerstwu złożone przez Dra Staneckiego sprawozdanie z objazdu stacyj meteorologicznych w Niemczech i Szwajcaryi.

VII Subwencya Wystawy krajowej.

W szczegółowy opis tejże Wystawy, której przebieg nader świetny znany i uznany jest powszechnie, wdawać się nie będziemy — i tylko co ciekawsze daty dla pamięci wynotujemy.

Liczba wystawców — imienna — wynosiła ogółem 1288 osób; w poszczególnych grupach 1603.

Przyznane nagrody wynosiły ogółem: 6 dyplomów honorowych za wystawy zbiorowe — 51 dyplomów hon. w poszczególnych grupach — 376 medalów zasługi dla wystawców — 69 medalów dla współpracowników — 102 nagród pieniężnych (w sumie 238 duk. w złocie i 545 złr. w srebrze) —

nadto 20 medalów srebrnych od Ministerstwa roln. i 29 takich med. od Ministerstwa handlu w dodatku do dyplomów honorowych. Zaszczitynych wzmianek było ogółem 130.

Liczba zwiedzających Wystawę za biletami płatnemi była 185.143 osób — co czyni przeciętnie frekwencyę 5610 osób dziennie. Jeżeli się wszakże w rachubę weźmie bilety wolne, dawane wystawcom, ich służbie, członkom Komitetu, sekcijnym itd., z których każdy kilka lub kilkanaście razy Wystawę zwiedził, przyjęć można co najmniej liczbę zwiedzających na 200.000 osób, a zatem przeciętnie 6000 osób dziennie. Największy napływ zwiedzających był dnia 30 Września, i wynosił 26364 osób.

W ogóle z wstępnego wpłynęło 28653 złr., — a najświetniejsze powodzenie miały te dnie Wystawy, w których pobierano najniższą opłatę (10 ct. od osoby).

To świetne powodzenie Wystawy postawiło też Komitet Wystawowy w tem miłym położeniu, iż całą przez Wys. Sejm kraj. warunkowo udzieloną subwencyę (11.000 złr.) zwrócić jest w możności — a nadto rozporządza jeszcze przewyżką, w sumie około 7000 złr., — z których Towarzystwo nasze otrzymać ma do dyspozycyi swojej około 2000 złr.

Wzmiankować nam jeszcze należy, iż Wystawę zaszczycili obecnością swoją obaj Ministrowie rolnictwa i handlu; iż z kwoty 7500 złr. pobrano właściwie w r. 1877 tylko 7000 złr., a 500 złr. zezwoliło Ministerstwo na przedstawienie Komitetu pobrać z niedoszłej do skutku (w r. 1876) wystawy w Sanoku — jak to w poprzednim sprawozdaniu wzmiankowaliśmy; wreszcie, iż z kwoty tej (7000 złr.) przeznaczyło Ministerstwo 1000 złr. na premiowanie bydła, a 200 złr. na premiowanie środków naukowych rolniczych, z których wszakże tylko kwota pierwsza zużyta — zaś kwota druga Komitetowi Tow. w całości zwrócona została.

VIII. Subwencya na Inżyniera kultury.

Z zarezerwowanych na te cele 1200 złr., wypłaciło Ministerstwo tylko 300 złr. — z których przeznaczyło: 150 złr. na zasiłek biórowy dla Inżyniera — a 150 złr. na przykupno i reparacyę instrumentów. Co do reszty zaś toczą się jeszcze rokowania z Ministerstwem — i właśnie odeszło podanie, w którym Komitet proponuje, aby z kwoty tej udzielić stypendyum 400 złr. ukończonemu technikowi p. Sikorskiemu, w celu odbycia kursu melioracyjnego w Poppelsdorf (z zastrzeżeniem, iż przeznaczone mu będzie drugie tyle z dotacyi na r. 1878) — a 400 złr. udzielić jako remuneracyę Inżynierowi p. Rebczyńskiemu, za pomoc przy obecnym Inżynierze kultury.

Całą zaś płacę Inżyniera kultury za r. 1877 pokryć musiano z subwencyi krajowej. Skutkiem też braku subwencyi rządowej zmienił się skład bióra melioracyjnego o tyle na niekorzyść, że zamiast rozszerzyć się (jak tego nasze stosunki rolnicze wymagają) zeszczupłał, nie mogąc ani jednego pomocnika lub dozorcę do robót utrzymać na etacie swoim. Z tego też powodu nie można było przystąpić do wprowadzenia w życie zaprojektowanych w r. 1877 planów melioracyjnych, a to tem bardziej, że Inżynier nowy p. Karpuszek objął posadę dopiero od Marca r. z.

Zdjęcia uskutecznione zostały w całości:

- a) u p. Kandlera w Suszycy rykowej drenowanie 5 morgów;
- b) u hr. Szczęsnego Koziębrodzkiego w Hlibowie osuszenie stawu 70 m., — i przeprowadzenie młynówki;
- c) u p. Viviena w Poznance Hetmańskiej nawodnienie 80 m. łąk;
- d) u hr. Justyna Koziębrodzkiego w Podhajczykach nawodnienie 40 m. łąk i przeprowadzenie młynówki;
- e) u p. Wojciecha Jankowskiego w Rosochowaciu osuszenie 80 m. łąk;
- f) u p. Kazimierza Jankowskiego w Siemikowcach osuszenie 100 m. łąk;
- g) u p. Trzeciaka w Rakowcu osuszenie 80 m. łąk;
- h) u p. Kornela Suchodolskiego w Sosnowie osuszenie 140 m. łąk;
- i) u hr. Wilhelma Siemieńskiego w Złotnikach osuszenie 120 m. łąk.

Uskuteczniiono zaś w części:

- aa) u p. Eugeniusza Rozwadowskiego w Wiązowy osuszenie stawu 110 m., przeprowadzenie młynówki i osuszenie 60 m. łąk;
- bb) u p. Czesława Lekczyńskiego w Remenowie osuszenie stawu 70 m. i przeprowadzenie młynówki, osuszenie i nawodnienie 20 m. łąk;
- cc) u ks. de Ligne w Toporowie osuszenie stawu 80 m. i 100 m. łąk.

Plany wykonane zostały: u p. Kandra (a) i przeprowadzone — u hr. Szczęsnego Koziebrodzkiego (b), przeprowadzone w części — u p. Viviena (c), do przeprowadzenia na wiosnę — u hr. Justyna Koziebrodzkiego (d) — u p. Rozwadowskiego (aa) i wyznaczono na miejscu osuszenie 60 m. łąk — wreszcie w Toporowie (cc) plan kanału odwadniającego.

Na ukończeniu są plany: p. W. Jankowskiego (e) — p. K. Jankowskiego (f) — p. Trzeciaka (g) — p. Suchodolskiego (h) — hr. Siemieńskiego (i) — i plan osuszenia łąk w Toporowie (cc).

W zimie jeszcze i na wiosnę są do zdjęcia: stawy pod aa) i bb), tudzież zgłoszenia pp. Grotowskiego z Jaćmierza, Gniewosza z Nowosiółki, Słoneckiego z Jurowiec, ks. A. Sapięhy z Krasiczyna i Żurawicy, Skibniewskiego z Balic, Cieleckiego z Hadynkowiec, hr. Zamoyskiego z Wysocka itd. itd.

IX. Subwencya premiowania gospodarstw wzorowych.

Jak już wspomniano powyżej suma 2500 złr. przyznana była jeszcze r. 1876 — a podniesioną dopiero w r. 1877. Użyto jej na zakupno i wypłatę premii — na opędzenie kosztów podróży Sędziów, wreszcie na koszt tłoczenia wyroków w Dziale III i IV, które odbito w 1500 egzemplarzach i rozesłano wszystkim członkom za pośrednictwem Oddziałów.

Wzmiankować tylko jeszcze należy, iż w skutek dodatkowego przedstawienia Komitetu z dnia 10 Października 1877 przyznało Ministerstwo reskryptem z dnia 24 Października — zgodnie z orzeczeniem komisji Sędziów z dnia 24 Października 1875 w Dziale III: p. Józefowi Jakubowiczowi drugą nagrodę — medal srebrny z takąż zastawą — za gospodarstwo wzorowe w Kurzanach; a doręczenie tej nagrody zamieszczone jest na porządku dziennym obecnego Zgromadzenia.

Powyższy obraz czynności subwencyjnych uzupełniamy jeszcze, iż uzyskaną w r. 1876 subwencją na **spółki maszynowe** — przyznano i wypłacono w czterech równych kwotach po 200 złr. Oddziałom: Bóbreckiemu, Jarosławskiemu, Rohatyńskiemu i Samborskiemu; następnie, iż **wnioski subwencyjne na r. 1878** wynoszą w Dziale I (naukowym) — 28.600 złr., zaś w Dziale II (chowu bydła uprawy roślin i wystaw, — 25.600 złr., **razem 54.200 złr.**

Subwencye krajowe.

Czynności w tym dziale subwencyjnym streścimy jak najkrócej. Subwencye na rzecz Szkoły gospodarstwa wiejskiego i Szkoły parobków w Dublanach, pobierał Komitet z kasy krajowej w zaliczkach częściowych, na podstawie zatwierdzonego przez Wys. Wydział kraj. budżetu — a rachunek z wydatkowania za rok ubiegły uregulował przy ostatecznym obrachunku funduszu obu Szkół rolniczych, przedłożonym W. Wydziałowi pod dniem 31 Grudnia do l. 1345. Wzmiankować tylko należy, iż w wyż wykazanych kwotach (14.363 złr. 56 ct. i 4.516 złr. 71 ct.) mieści się już kwota 1000 złr. na stypendya dla uczniów Szkoły wyższej, z której nadano 3 stypendya po 200 złr., a 4 stypendya po 100 złr. — tudzież kwota 1000 złr. na stypendya dla Szkoły parobków, z której nadano 7 stypendyów po 120 złr., a 2 stypendya po 80 złr.

O subwencyach na Inżyniera kultury i na kursa weterynaryi wzmiankowaliśmy już powyżej; o udzieleniu zaś stypendyów dla szkoły lnianej w Gródku, relacyonowaliśmy już w zeszłorocznem sprawozdaniu.

Zasiłek wreszcie dany Komitetowi do dyspozycji na podróż delegata do Wiednia na kongres leśny, udzielono p. Henrykowi Strzeleckiemu, mianowanemu zastępcą delegata-wotanta JExc. hr. Włodzimierza Dzieduszyckiego.

Z kolei przechodzimy do zdania sprawy z wykonania uchwał ostatniej Rady Ogólnej.

Uchwalony przez XI Radę Ogólną statut Towarzystwa, przedłożony Namiestnictwu uzyskał moc prawną — i na podstawie reskryptu z dnia 15 Stycznia b. r. l. 263 wchodzi już z rokiem bieżącym w życie — a z nim fundusz żelazny, który już w ciągu roku ubiegłego zasilany częściowo przedstawia z końcem Grudnia cyfrę 3084 złr. 2 ct.

W sprawie Banku narodowego wniesiono podanie do Ministerstwa rolnictwa, jakoteż petycję do Rady Państwa żądając: 1) kredytu dla gospodarzy wiejskich na równi z przemysłowcami, 2) kredytu dla Towarzystw zaliczkowych, 3) powoływania na cenzorów dyrektorów instytucyj hipotecznych, 4) utworzenia 2 filii Banku w Stanisławowie i Tarnopolu, jakoteż 5) orzeczenie zasady tworzenia dalszych filii, skoro dostateczna ilość firm się zgłosi — wreszcie 6) dozwoleń kredytu korespondencyjnego. Podanie to odbite w 100 egz. przesłano „Kołu Polskiemu“ do Wiednia — jakoteż Oddziałom, celem poparcia petycjami bądź zbiorowemi bądź poszczególnymi; a odpowiedź otrzymaną z Ministerstwa przesłano w odpisie Patronowi Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych z prośbą, by postarał się o wysyskanie gotowości Banku do udzielania pożyczek (w drodze korespondencji) gal. roln. Towarzystwom zaliczkowym — i o rezultacie doniósł. Nadto z uchwały 15 Grudnia postanowiono wnieść ponowną petycję w tej sprawie do Izby Panów.

W wykonaniu też uchwały XI Rady Ogólnej wniesiono petycję do Sejmu o udzielenie subwencji stałej w kwocie 3000 złr. rocznie na cele Towarzystwa; a gdy sprawa ta przez Sejm załatwioną nie została dla krótkości kadencji, wniesiono podanie do W. Wydziału kraj. z prośbą: o uczynienie wniosku do Sejmu w przedmiocie przyznania Towarzystwu rzeczonyj subwencji na r. 1878, a zarazem o przyjęcie w preliminarz budżetu krajowego na r. 1879 kwoty złr. 3000, jako stałego zasiłku dla Towarzystwa naszego — ile że prawie wszystkie Towarzystwa rolnicze w Monarchii pobierają stały zasiłek z funduszków krajowych.

Ogłoszono też odezwę do Oddziałów i Rad powiatowych w sprawie przyczynienia się funduszami swemi do tworzenia choćby cząstkowych stypendyów na utrzymanie uczniów w szkołach parobków; również i inne uchwały wykonane zostały — z wyjątkiem jednej, co do oddania Dublan w zarząd na tantiemę, a to z powodów, które odnośny referent bliżej wyjaśni.

Z innych spraw ważniejszych wymieniamy na pierwszym miejscu sprawę gorzelnictwa, a względnie podatku gorzelnianego. W tej sprawie rozwinął Komitet — ile można było — energiczną działalność; mianowicie: sprosił ankietę na wezwanie „Koła polskiego“; wezwał okólnikiem drukowanym Oddziały i znakomitszych właścicieli gorzelń do wnoszenia petycji do Izby wyższej (pojedynczo lub zbiorowo) przeciw uchwalonej w Izbie niższej reformie podatku — a że domagano się zewsząd gotowego już projektu petycji, rozesłał projekt takowej (odbity w 100 egz.) po kraju; wniósł wreszcie sam petycję do Izby wyższej, na ręce księcia Karola Jabłonowskiego.

Rachunków z użycia subwencyj przedłożył Komitet Ministerstwu w roku ubiegłym sztuk 30 — mianowicie: a) rachunek subw. była za czas od r. 1868—1875, b) 25 rachunków szczegółowych odnośnych do działu I i II za r. 1876, tudzież c) 4 rachunki pomniejsze.

Poparł jak najgoręcej u Wydziału kraj. założenie niższej szkoły rolniczej w Horodence, wskazując — że jest to jedyny nateraz punkt, gdzie taka szkoła założoną być może.

Wyjednał u Wydziału kraj. stypendyum 300 zhr. dla b. asystenta chemii przy akademii techn. p. Józefa Kwiatkowskiego, w celu wykształcenia się w piwowarstwie.

Poparł sprawę wydawnictwa „Mechaniki rolniczej“ i „Przewodnika dla leśniczych“ osobnem podaniem do Ministerstwa i Wydziału kraj., — a sprawę wydawnictwa „Nauki o oszacowaniu majątków ziemskich“ okólnikiem do Oddziałów i Rad powiatowych.

Uzyskał dla stypendysty Prażmowskiego (w Lipsku) przedłużenie stypendyów na rok dalszy, jakoteż osobny zasiłek dodatkowy (w roku bież.) u odnośnych kuratorów — a ukończonemu uczniowi szkoły leśnej Józefowi Strzeleckiemu nadał stypendyum 300 zhr. z funduszu hr. Stan. Borkowskiego, dla wykształcenia się w technologii leśnej.

W sprawie Wystawy Paryzkiej wniósł przedstawienie do Ministerstwa handlu i Ministerstwa roln., o przypuszczenie do komisji centralnej reprezentantów obu kraj. Towarzystw rolniczych.

Radzie szkolnej kraj. odmówił Komitet współdziału w wypracowaniu planu naukowego wykładów rolniczych dla szkół ludowych — a to na podstawie złożonej już w tej mierze (poprzednio) opinii Ministerstwu roln.

Na zapytanie Namiestnictwa w przedmiocie zaprowadzenia jednostajnych miar metrycznych przy sprzedaży słomy i siana, oświadczył się Komitet za przyjęciem cetnara metrycznego dla ilości większych, a wagi 5 kilo dla drobnej sprzedaży.

Udzielił też opinii swojej Namiestnictwu, co do użycia siana ze zbiorów r. 1877 — Wydziałowi kraj., co do kanianki — a Starostwu we Lwowie, co do wykarczowania 30 m. lasu w Krzywczycach.

Delegatem do kraj. komisji chowu koni (w miejsce p. Tuczyńskiego, który zrezygnował) zamianował Komitet Adama br. Heydla — a delegatem do ankiety Dniestrzańskiej, zwołanej przez Wydział kraj., p. Seweryna Karpuszkę. — Mianował też delegatów do egzaminów obu szkół ogrodniczych, jakoteż szkoły gorzelniczej; proponował kandydatów na egzaminatorów rządowych do egzaminów leśnych; przedłożył Wydziałowi kraj. opinię 2 członków Komitetu co do ekonomicznego położenia kraju; poparł podanie pp. Malsburga i Abancourta o stypendya u Wydziału kraj., — toż podanie p. Karpuszki do Ministerstwa spraw wewnętrznych o uwolnienie od egzaminu na Inżyniera cywilnego; przedłożył Namiestnictwu materiały do szematyzmu; brał udział w 15 Zgromadzeniach Towarzystw bratnich przez mianowanych *ad hoc* delegatów; uzyskał dla członków, jakoteż dla robotników udających się na żniwa, obniżenie cen jazdy na kolejach itd. itd.

Do wiadomości wreszcie podajemy: a) iż dnia 20 Lipca odbył się Zjazd poufny Prezesów Oddziałowych — a dnia 29 i 30 Września Zjazd gospodarczy, na którym wszakże tylko kilka pytań zamieszczonych na porządku dziennym rozbieganych było; b) iż wyjednano pożyczkę 5000 zhr. w Towarzystwie kredytowem, której wszakże dotąd nie podjęto — wreszcie c) iż z grona członków ubyli przez śmierć w roku ubiegłym dwaj mężowie wielce zasłużeni — mianowicie: członek korespondujący Franciszek Horsky w Czechach, i członek czynny a zarazem były Prezes O. Sanockiego Jan Wiktor — których pamięć raczy Szan. Zgromadzenie uczcić przez powstanie.

Przechodząc do spraw Szkoły Dublańskiej zaznaczyć musimy przedewszystkiem, iż rokowania z W. Wydziałem kraj. przysporzyły dość zajęć Komitetowi, zanim sprawa ostatecznie uregulowaną została. Dziś wszakże w obec faktu dokonanego przejścia Szkół na etat krajowy — pomijamy je jako niemające już żadnego interesu dla członków — i tylko kilka dat co ciekawszych zapisujemy na uwydatnienie, w jakim stopniu rozwoju oddaliśmy tę Szkołę.

Uczniów w szkole wyższej było w ubiegłym roku: 56 w I. półroczu, a 57 w II. półroczu; zaś w szkole parobków 11 — a już ta sama cyfra wskazuje dostatecznie, jak wielce dźwignął się ten Zakład w porównaniu do lat ubiegłych.

Etat ciała nauczycielskiego dokompletowany też został przed oddaniem zamianowaniem p. Wielickiego asystentem chemii, z płacą 800 zlr. rocznie, — a p. Benoniego docentem geografii fizycznej, z płacą 36 zlr. miesięcznie.

Przebył też niejako Zakład cały, a względnie jego kierunek umiejętny egzaminu dojrzałości na Wystawie krajowej — gdy zaszczycony został najwyższą nagrodą, dyplomem honorowym, za przedstawione studium nad ziemniakami i starania około rozpowszechnienia uszlachetnionych odmian tej rośliny.

Popłacono też przed oddaniem wszystkie długi Zakładu — z wyjątkiem bezprocentowej pożyczki 4000 zlr. z byłego funduszu ochotników na budowę szkoły, której to sprawy załatwienie należyć będzie odtąd do W. Wydziału krajowego.

Co do folwarku jesteśmy w tem wyjątkowo miłym położeniu, iż stajemy przed Walnem Zgromadzeniem Rady Ogólnej nie z deficytem, lecz z nadwyżką 841 zlr. Zawdzięczyć to należy przede wszystkim oględnemu a gorliwemu kierownictwu obecnego referenta spraw gospodarskich Wmu Zygmuntovi Bojarskiemu — a następnie uszczupleniu kosztów administracyjnych, przez trzymanie nie rządcy lecz ekonom a skromnie płatnego p. Skwarczyńskiego, a który pilnością swoją i sumiennością potrafił znacznie uszczuplić wydatek na robociznę; w uznaniu też czego przyznał mu Komitet z uchwały 15 Grudnia 70 zlr. gratyfikacyi.

Resztę wyjaśnień, jakoteż wyliczenie zmian, jakie w gospodarstwie Dublańskim wprowadzone zostały, pozostawiamy wyjaśnieniu p. referenta, którego sprawozdanie zamieszczone jest na porządku dziennym.

Sprawozdanie z czynności Oddziałów — o ile materyały napłynęły — ogłoszone zostało w „Rolniku“ i odbite osobno; pomijamy je zatem — i tylko co do stanu ogólnego Oddziałów podajemy do wiadomości:

- a) iż Oddział Sokalski z uchwały 28 Kwietnia rozwiązał się, a natomiast postanowił zawiązać samoistne Towarzystwo powiatowe; dla dokładnego przedłożenia Radzie Ogólnej tej sprawy (w myśl §. 13 statutu) żądaliśmy nadesłania odnośnego protokołu jakoteż zwrotu aktów — lecz mimo kilkakrotnych wezwań nie raczył uwzględnić prośby naszej p. Przewodniczący tegoż Oddziału; natomiast —
- b) uchwalili ziemianie okręgu Bełzkiego w liczbie 33 sproszeni przez Delegata Komitetu x. Kanonika Dr. Semeneta — zawiązać Oddział Bełzki — i sprawa ta w myśl wyz powołanego §fu statutu przedłożoną będzie Radzie Ogólnej do decyzji, względnie do zatwierdzenia;
- c) W Oddziale Borszczowskim ustało już od lat kilku życie zupełnie — wypada zatem do reorganizacyi tegoż Oddziału przystąpić jak najrychlej; również —
- d) przystąpić należy do reaktywowania byłego Oddziału Husiatyńskiego, którego wskrzeszenia Komitet pomimo usilnych starań dotychczas dokonać nie mógł.

Z grona Komitetu ubyli przez rezygnację: pp. Henryk Walter i Wincenty Gnoiński; ubyli zaś z turnusu: pp. Dr. Biliński, Dr. Ciesielski, Dr. Pilat i Waleryan Podlewski — w miejsce których, jakoteż w miejsce obecnego Prezydium Sz. Rada nowe wybory przeprowadzić zechce.

Z etatu kancelaryi ubył z końcem Stycznia sekretarz-referent p. Bronisław Drwęski. Kancelaryę Oddziału Lwowskiego z aktami i książkami pomieszczono w lokalnościach Towarzystwa, a nadto postanowiono odnająć 2 pokoje z dotychczasowych ubikacyj dla ulżenia budżetowi Towarzystwa — i otrzymano już ofertę ze strony Rady powiatowej.

Posiedzeń odbył Komitet w ubiegłym roku 22. Protokół podawczy liczył 1350 Nrów.

Do **Biblioteki** przybyło ogółem 36 dzieł. Z tych przykupiono 5 dzieł, resztę otrzymano darem, a to: od osób prywatnych 7 dzieł, od Instytucyi różnych 14 dzieł, od Władz rządowych 10 dzieł, z tych najcenniejsze plany komasacyjne przeprowadzone w Badeńskim, które otrzymano w darze (na prośbę Komitetu) od tamtejszej Komisji ministerjalnej.

Stan **majątku i funduszów** Towarzystwa — bądź własnych, bądź powierzonych — uwidoczony jest w drukowanym osobno zamknięciu rachunków, które Komitet do zbadania i zatwierdzenia Rady Ogólnej przedkłada.

Z Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic.

Lwów, dnia 15 Lutego 1878.

Wiceprezes:

Dawid Abrahamowicz.

Sekretarz i sprawozdawca:

Józef Greliński.

BUDŻET

PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW

c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego

na rok 1878.

Wniosek.

Rada Ogólna raczy uchwalić:

1. Rada Ogólna przyjmując niniejszy budżet uchwała: rozkład niepokrytej sumy potrzeb Zarządu centralnego w kwocie 4.565 zlr. w. a. na Oddziały według stopy 55% od należności wkładek obowiązkowych w każdym Oddziale zebrać się mających.
2. Należności obowiązkowe każdego Oddziału według tej stopy procentowej obliczone i w budżecie wyszczególnione, mają być w ciągu roku 1878 odnośnie do §. 15. lit. d. Statutu w całości do kasy Komitetu wniesione.

Z Rady Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

Lwów, dnia 20 Lutego 1878.

Dawid Abrahamowicz

Wiceprezes :

Teodor Kulczycki

Członek Komitetu, referent spraw finansowych.

Józef Greliński

Sekretarz Towarzystwa.

I. Zarząd

centralny.

Liczba porządkowa	Wyszczególnienie.	Poje- dynczo		Razem		U w a g i
		złr.	ct.	złr.	ct.	
Pokrycie :						
1	Wkładki członków nienależących do Oddziałów	125	—	—	—	
2	Dary i zapisy	—	—	125	—	
Nadzwyczajne :						
3	Subwencya na czasopismo „Rolnik“	1.000	—	—	—	
4	Nadwyżka w przychodzie folwarku Dublany	800	—	—	—	
5	Wpływy zaległych części obowiązkowych z Oddziałów	1.250	—	3.050	—	
	Razem	—	—	3.175	—	
		Ilość członków w ogóle		Należytość roczna wkładek		
				złr.	ct.	
6	Część obowiązkowa Oddziałów:					
	1. Oddział Bełz	41	250	—	137	
	2. „ Borszczów	16	170	—	93	
	3. „ Bobrka	49	273	—	150	
	4. „ Brody	28	225	—	124	
	5. „ Brzeżany	55	420	—	231	
	6. „ Buczacz	32	410	—	226	
	7. „ Horodenka	76	606	—	333	
	8. „ Jarosław	97	405	—	223	
	9. „ Kałusz	33	305	—	168	
	10. „ Lwów	93	593	—	326	
	11. „ Przemyśl	149	739	—	406	
	12. „ Przemyślany	22	133	—	73	
	13. „ Radziechów	46	329	—	181	
	14. „ Rawa	39	251	—	138	
	15. „ Rohatyn	39	243	—	134	
	16. „ Rudki	119	595	—	327	
	17. „ Sambor	31	196	—	108	
	18. „ Sanok	59	320	—	176	
	19. „ Stanisławów	50	312	—	172	
	20. „ Stryj	31	280	—	154	
	21. „ Tarnopol	64	570	—	314	
	22. „ Tlumacz	20	300	—	165	
	23. „ Złoczów	45	375	—	206	
	Razem	1.234	8.300	—	—	4.565
	Ogółem pokrycie	—	—	—	—	7.740

według wyjazdu z r. 1874.

według wykazu z r. 1877.

Liczba porządkowa	Wyszczególnienie	Poje- dynczo		Razem		U w a g i
		złr.	ct.	złr.	ct.	
Potrzeby :						
1	Płace urzędników i sług	3.860	—	—	—	
2	Czynsz za lokal wraz z podatkiem	675	—	—	—	
3	Opał i oświetlenie	150	—	—	—	
4	Potrzeby kancelaryjne	120	—	—	—	
5	Koszta pocztowe i przesyłki	80	—	—	—	
6	Druki i ogłoszenia	250	—	—	—	
7	Biblioteka i czasopisma	50	—	—	—	
8	Sprzęty i ruchomości	15	—	—	—	
9	Wydatki na XII Radę Ogólną	80	—	—	—	
10	Wydatki różne	135	—	5.415	—	
11	Wydawnictwo czasopisma „Rolnik“	—	—	2.100	—	
12	Do rozporządzenia komitetu na wydatki nieprzewidziane	—	—	225	—	
	Razem potrzeby	—	—	7.740	—	
	Z porównania z kwotą pokrycia z własnych źródeł	—	—	3.175	—	
	Wynika kwota przypadająca na Oddziały	—	—	4.565	—	
	czyli od całej sumy należytości wkładek w Oddziałach zebrać się mającej w kwocie 8.300 złr. w. a.	—	—	—	—	55 procent.

II. Folwark Dublany.

Liczba porządkowa	Wyszczególnienie	Przychody		Rozchody		U w a g i
		złr.	ct.	złr.	ct.	
1	Płody rolne	4.200	—	1.100	—	
2	Łąki i pastwiska	450	—	200	—	
3	Ogród	—	—	20	—	
4	Las	25	—	—	—	
5	Konie	120	—	30	—	
6	Krowiarnia	2.500	—	80	—	
7	Owczarnia	300	—	60	—	
8	Nierogacizna	50	—	—	—	
9	Drób	—	—	—	—	
10	Propinacya	420	—	20	—	
11	Młyn	30	—	—	—	
12	Stawki	—	—	—	—	
13	Robocizna różna	—	—	150	—	
14	Dokupno paszy	złr. 885	ct. 77	—	—	
	zaległe z roku 1874	" 314	" 23	—	1.200	
15	Dokupno nasienia	—	—	200	—	
16	Inwentarz : a) żywy	500	—	—	450	
	b) martwy	—	—	—	150	
17	Utrzymanie budynków	—	—	—	150	
18	Rozmaite	złr. 120	ct. —	—	—	
	zaległe z roku 1877	" 20	" —	140	180	
19	Koszta zarządu	—	—	—	—	
	a) Płaca ekonomiczna i remuneracye	złr. 500	ct. —	—	—	
	b) Czeladź folw.: płaca, wikt i różne	" 950	" —	—	—	
	c) Najęcie pomieszkań na wsi	" 120	" —	—	—	
	d) Potrzeby kancelaryjne i różne	" 50	" —	—	1.620	
20	Asekuracya : a) budynków	złr. 100	ct. —	—	—	
	b) płodów rolnych	" 180	" —	—	400	
	c) bydła i owiec	" 120	" —	—	—	
21	Podatki : a) gruntowy i domowy	złr. 760	ct. —	—	—	
	b) dochodowy z propinacyi	" 45	" —	—	805	
	Splata kapitałów i odsetków dłużnych :	—	—	—	—	
22	a) do gal. Tow. kred. ziemskiego	złr. 525	ct. —	—	—	
	b) " " kasy Oszczędności	" 325	" —	—	850	
23	Na wypadekniżenia cen produktów i nieprzewidziane powiększenie wydatków	—	—	—	420	
	Suma	8.735	—	7.935	—	
	Z porównania okazuje się nadwyżka w przychodach	—	—	800	—	
	Zrównanie	8.735	—	8.735	—	